

Előfizetési árak helyben

Egy évre 14 korona.
Fél évre 7 korona.
Negyed évre 3.60 fillér.
Egy óra 1.20 fillér.

Vidéken:

Egy évre 18 korona.
Fél évre 9 korona.
Negyed évre 4.50 fillér.
Egy óra 1.50 fillér.

Egyes szám ára 4 fillér.

NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

HIRDETESI DIJAK:

Nyilttér sora: 50 fillér. — Üzleti hirdetések megállapodás szerint. — Apró hirdetések: Egy szó 4 fill., vastagabb betűvel 8 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal Jókai-utca 15. szám alatt van. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.

TELEFON-SZAM: Szerkesztőség: 503
Kiadóhivatal: 379.

A kibontakozás új alapja.

— Lapszemle. —

Kolozsvár, április 3.

A politikai világ figyelmét nagyrészt a Kossuth Ferenc által a „M—g.” szombati számában felvetett új idea, a kibontakozás új alapjának keresése foglalja le.

Lapunk legutóbbi számában ismertettük Kossuth Ferenc cikkét, mely a kibontakozás akadályait foglalkozva, oda concludál, hogy egyelőre az elvi álláspont teljes fenntartásával, ideiglenes jellegű megoldás volna létesítendő. Olyan, mely a politikai élet nem tilalmas területein érvényesítene a választásokban nyilatkozott nemzeti akarat követeléseit, a katonai téren azonban egyelőre nem bolygatná a statusquot, illetőleg itt csak azokat a reformokat választaná meg, melyek az időszűrés szempontjából nem ütköznek akadályokba. Ezzel szemben viszont biztosnak látszik hogy a nemzet bizonyos időn belül, körülbelül két évig — nem fog újabb katonai kérdésekkel terheltetni.

Kossuth Ferencnek a „M—g.”-ban megjelent cikkével egyidejűleg a „Budapest”, a függ. párt „hivatalos” közlönye is hasonló tartalmu cikket közölt és a politikai világ abból arra következtet, hogy a koalíció vezetősége ily értelemben állapodott meg, illetőleg ebben

az irányban keresi a kibontakozás módozatait.

A fővárosi lapok véleménye meglehetősen megoszlik e kérdésben.

A „Magyarország”,-ban Bartha Miklós ír erről egy érdekes, de egyrészt felette subjektív érzésektől általa cikket, melynek becsesebb objektív része elfogadhatónak jelzi a kibontakozás ez új alapját. Cikkének erre vonatkozó része így szól:

A király nem kívánt tőlünk újabb katonai terheket s ezzel szemben mi se kívánjunk katonai téren változtatásokat. Belügyi téren szabadkezet kapnánk. A gazdasági önállóság megvalósítására jogunk lenne minden előkészületet megtenni s ezzel az önálló vámterületet biztosítani. Ez bizony sovány béke. Nem tudom, az ilyenről mondják-e, hogy jobb a kövér háborúnál?

De van ennek a kilátásba helyezett békének csábító alkatrésze is. Ez abból áll, hogy a kormányt az ellenzék alkotná meg a szabadelpvűpárt teljes kizárásával. Ha gyűrű a béke: akkor ez a része a gyűrű ékköve. Ha intézmény: akkor ez a biztosítéka. Olyan megoldást, melyben aktív szerepe legyen a szabadelvű pártnak, tisztességgel el nem fogadhatnánk. Olyan elemekkel (tetszik még e szóra emlékezni?), mint a milyen Tisza gróf és vezérkara, szóba sem állhatunk.

Nem lehet tagadni, hogy

Bartha Miklósnak van igaza. Sok, elvi szempontból nagyjelentőségűnek látszó vívmány valamikor való teljes megvalósításának kilátásánál többet ér, ha ma biztosítani tudjuk a gyakorlati előkészítés egy tisztességes, bár egyelőre kevéssel kecsegtető alapját.

Nem értjük azonban, hogy mit akar B. M. azzal az idézett cikkében is kifejezett jóslatával, hogy a bukott szabadelvűek csatlakozni fognak a többséghez, a mit ő több cinizmussal, mint komolysággal ebben a cikkében „földöntuli gyönyör”-nek jelez.

Nos hát Isten őrizzen ettől a gyönyörűségtől! A politikában ismételjük — nincs helye az „egy akol” egy pásztor gondolatának és bármily rossz véleménynyel legyünk a szabadelvűpárttól, (a melyet bizony a multba mi is az ország legnagyobb szerencsétlenségének tartottunk) mégis felteszünk tagjairól annyi erkölcsi komolyságot és férfiu önértetet, hogy el se akarjuk képzelni azt a bizonyos földöntuli gyönyörűséget. A szabadelvűpártnak, természetesen átalakulva és megtisztulva az ellenzéken van helye és a politikának morálja és esztetikája egyként tiltja, hogy e hely elfoglalásától őt eltéríteni akarjuk.

A néppárt lapja, az *Alkotmány* szintén „jó képet vág a dologhoz.”

Feltűnő ezzel szemben Ugron Gábornak „A Nap”-ban közzé tett vezércikke, mely „Üljön össze a Ház!” címet visel. Ebben Ugron kárhoztatja a válság eddigi kezelésének a módját és több nyilvánosságot követel. Fulmináns cikkét így fejezi be:

„Legyen vége a titokzatosságnak és a titokzatos fondorkodásnak. Menjünk az alkotmányos küzdőtérre és nyitl sisakkal vivjunk meg. Az országgyűlés terjeszse feliratban királya elé működése tervét, ennek alapján alakuljon kormány! Ha nincs meg a hét tényező egyetértése, leirat és felirat útján, mindannyiszor, hozassék létre az. Ez magyaros és alkotmányos is.”

A „Pesti Hirlap”, melyet az újpárt lapjának tartanak, — kedvezőtlenül nyilatkozik a megoldás új tervéről és katonai téren többet követel.

Hasonlóan a „Budapesti Hirlap” is, mely elébb a politikai válság rovatában, majd legutóbbi számában „Kulisza-harc” címen egy a publicistai raffinement nagy virtuozitásával írott vezető cikkben foglalkozott e kérdéssel és oda concludált, hogy teljes megoldást kell létesíteni.

Leibzurnáljának ezt a vélekedését külön cikkben teszi magáévá az „E—s” hasábjain *Apponyi Albert* gróf, ki türelemre és kitartásra inti a nem-

A „NAPLÓ” tárcája.

Távozó színművészek.

IV.

Megyeri Dezső.

Nehéz helyzetben vagyok, mikor róla kell írnom. Ügyelnem kell arra, hogy a subjectívitás lelkemből természetesen előtűnő érzelmei ne tolujanak oly mértékig előtérbe, hogy az objectív kritika szavát elhallgattassák. Am a tegnapielőtti este után könnyült helyzetem. Mert a bucsu előadásán a legilletékesebb kritikusk: a közönség oly alakban fejezte ki kritikáját, hogy azután a objectivitas praedominálásával szemben szinte minden aggodalom felesleges.

Ha lehetett volna ugyan is szó arról, hogy a kolozsvári közönség elégtételt adjon Megyeri Dezsőnek azért a sok keserűségért, mivel

igazgatói működésén találkozott, úgy a tegnapi *tüntetés* (mert hiszen bensőségben, lelkességben az volt) épen eleget nyújtott ebből. Eleget arra, hogy kiegészítse annak a mindig harmonikus léleknek a nyugodt öntudatban amugy is jelentkező hatását, mely Megyeri Dezsőben lakik.

Huszonkét éve annak, hogy a kolozsvári közönség ismeri és szereti a bucsuzó igazgatót. Megszerte annak idején, mint fiatal színészt, mikor a Csóka Sándor társulata tagjaként először lépett volt a magyar Thália legrégebb színpadára és szeretete fokozódott abban az arányban, a mint az akkor még egészen fiatal színész kibontogatta sokoldalú tehetsége pompázóan színes szárnyait.

Megyeri Dezső közben két ízben távozott el Kolozsvárról. Egyszer Ditrói igazgatóskodása idején, csak

néhány hónapra ment el. Azután mikor Böllöny vette át a színház vezetését, néhány évig Budapesten működött, mint a Népszínház rendezője. Eltávozásakor mindig kifejezést nyert a sajnálat, melylyel a közönség az új helyzet adta kényszerűséget fogadta és minden visszatértekor felcsapot az öröm zaja.

Nós az ilyesmit nem lehet *messterségesen* csinálni. Az ilyesminek alapja a színészekben van, s abban a meggyőződésben, hogy Megyeri Dezső érdemes e szeretetre és ha akár a színészt, akár az igazgatót, akár az embert nézzük benne, igazoltnak találjuk ezt a meggyőződést.

Mint *színészt* kiváló intelligencia, nem közönséges ötletesség és pártatlan rutin jellemzik. Sok van benne azokból a tulajdonságokból, melyek Nádaí Ferencet a magyar színész-

világ elsőrendű csillagává emelték. Nádaíról mondta volt a néhai Beöthy Ákos, hogy jellemző rá ugyis, mint színészre, ugyis mint egyénre, hogy legnagyobb hatást azokban a szerepekben tud elérni, melyekben az *uriember* gondolkodását, érzelmvilágát kell kifejezésre juttatni. Ugyanezt a dicséretet lehet elmondani Megyeri Dezsőre is, de a teljességet követelő igazság kedvéért hozzá kell tenni, hogy alig van szerepkör, melyben ne a közönségesség színvonalán felül esőt produkált volna. Három szerepére utalok ennek igazolására. Egyik az „Otthon” Keller kormánytanácsosa, második az „Éjjeli menedékhely” színésze, harmadik az „Arany patkó” Rudolfja. Mennyi ellentét van e szerepek alkotó elemei között. És a Megyeri Dezső zsenije mindezt az ellentétet bravurosán áthidalta. Olyan alakítást

zetet, azt hangoztatva, hogy a király nem térhet ki az alkotmányos megoldás egyedül lehetséges útja elől; mert ha itt nem is emlegetik minduntalan a nagy hatalmi állást, mégis biztosítják azt.

Ha tehát a jelek nem csálnak, úgy az a pikántériáig érdekes helyzet áll előttünk, hogy a katonai kérdés, helyesebben a magyar vezényszóra való követelés kikapcsolásával létesítendő megoldás terve egy táborban találja Kossuth Ferencet Bartha Miklóssal, Lengyel Zoltánt és a néppártot, míg velük szemben az engesztelhetetlenség koturnusában feszítnek Ugron Gábor, Apponyiék és az újpárt.

A Tisza-párt lapja: „Az Ujság“ helyesli, hogyha a koalíció végre produktív munkára határozza el magát s közben sok maliciával emlegeti, hogy számon tartja majd a ígéreteiket.

A mi már most a mi véleményünket illeti: ismétljük, hogy a katonai kérdés teljes figyelmen kívül hagyásával nem tartjuk a kérdést megoldhatónak. Feltétlenül szükséges, már csak a decorum kedvéért is, vagy a mint Apponyi mondja, hogy világ csufjává ne legyünk, a katonai téren is nemzeti irányban haladást és pedig a híres 9-es bizottság programjában megjelölt keretekben tulmenő haladást létesítenünk.

Más kérdés azonban, hogy helyes-e és szükséges-e ezt a haladást a magyar vezényszó követelésének teljesítésében látunk. Némelyek olyan egyoldalúsággal állítják fel ezt a követelést, hogy az előtt elhomályosulni látszik minden más. Már pedig van a kérdésnek ennél becsesebb részlete is, melyet nagy hiba volna igno-

rálni. Ott van pl. a mit annak idején épen Apponyi vetett fel és ujabban Lengyel Zoltánt tartott nyilván: a hadkiegészítő kerületek új beosztása, a mivel meg lehetne menteni a mai állapotból azt, hogy egyes hadtestek par excellencie nemzetiségi jelleget öltenek magukra. Igazán kár volna tehát a magyar vezényszó körül folytatott „fajdkakas“ politikáért, mely a kérdésnek csak e pontjára néz, — kockázatni a más irányokban nyerhető vívmányok gyakorlatilag is megfelelőbb jelentőségét.

E mellett, bármily jelentékenyek is legyenek különben a gyakorlati élet tekintetei, nem szabad ignorálni a politikai élet „kozmetikájának“ a törvényeit sem, bármint is kicsinyelje azokat a „B. H.“ idéztük vezércikke. Nem szabad feledni ugyan, hogy a többséggé lett ellenzék a közvélemény első sorban politikai regenerációt, erkölcsi megújodást vár. Ez pedig nem létesülhet a régi mameluk erkölcsöknek az ellenzék szervezetébe való átplántálásával. Ehez — legalább *mint ma látszik* — új partalakulás kell. Ki kell tehát zárni a megoldás minden még oly tetszetősnek látszó módozatát is, mely nem számol ezzel a kivánalommal, vagy pláne el akarja temetni azt. Dr.

A szabadelvűpárt a jövőben.

— Egy érdekes cikkről. —

— április 3.

A Pozsonyban megjelenő „Nyugat Magyarországi Híradó“-ban Hamvas József barátunk az itteni működéséről is előnyösen ismert hírlapíró, cikket írt a szabadelvűpárt jövő alakulásának esélyeiről. A cikk

nyújtott mind a három szerepben, melyet mintául vehet akárki.

Mint igazgató két ízben, mindannyiszor nehéz viszonyok közt, megállotta helyét. Disztigvált izlésű ember lévén, nagy gondot fordított az egyes darabok betanítására és rendezésére. A társulat szervezésénél is mindig nem közönséges szempontok vezették. Ha volt hiány valamiben, annak eltüntetése nem az ő jóakarátán múlt.

Mint emberről nem akarok beszélni, mert a szubjektivitás ezen a ponton törhet elé leginkább lelkemből és mert nem akarom ignorálni az ő természetét, mely nem veszi be a magasztalást, tönkjenezést. Csupán azt említem, mint épen annak is bizonyítékát, hogy az érintkezésben általánosan ridegnek tartott Megyeri Dezső szerződési kötelezettségén túl segítette volt fel az öreg Fejérvári Antalt, a színigazgatásban elődjét, kivel szemben a gondoskodás kötelezettségét arra

illetékesebb tényező az ő vállára hárította volt.

Valóban nincs hát semmi feltűnő, semmi természetellenes abban a módban, melylyel a kolozsvári közönség bucsút vett Megyeri Dezsőtől. Szíves, meleg, lelkes megnyilatkozása volt ez azoknak az érzéseknek, melyekre Megyeri *részolgált*. És az a mód, a hogy a távozó direktor ezt a lelkes tüntetés fogadta, ismét biznyságot tett Megyeri Dezsőnek a *színésznek* előnyösen jellemző ötletességéről, a *direktorban* annyira becses józóléséről és végre az *uri ember* egyéni szeretetreméltóságáról. Csinos, formás beszédben, melyre pedig nem készült, néhány szóval többet mondott a szinpadról, mint egy-egy nagyképu német dramaturgiai fejtegetés.

A bucsuzó szavaira a közönség köréből „unisonó“ tört ki a felkiáltás:

„a viszontlátásra!“

fejtegetésének alapjául Hamvas azt a tényt veszi fel, hogy a szabadelvű párti képviselők tulnyomó részét u. n. nemzetiségi vidéken választották meg. Ebből a tényből azt a következtetést vonja le a cikk, hogy a szabadelvűpárt jövő működésének gerincét, a nemzetiségi kérdésnek kell képeznie, illetőleg a magyar faj természetzerűleg lobbanékony temperamentumából folyó radikálizmus álláspontjával szemben, mely a közel jövő politikáját dominálni fogja, a nemzetiségekre való tekintettel kell kifejtenie az ellensúlyt. Őszintén megvaljuk, hogy a rendelkezésünkre álló idő, mely alatt a cikk tartalmáról elmélkedhettünk, nem volt elégséges a cikkben kifejezésre jutó gondolat teljes átfogására.

Annyi bizonyos, hogy a magyar politikai élet fejlődésében nagy hézagot jelentett az a körülmény, hogy pártjaink az ő programjainak megalkotásánál nem voltak különösebb tekintettel a nemzetiségi viszonyokra. Programjaik a nemzetiségi kérdésre vonatkozóan csak általános kijelentéseket tartalmaztak, de legkevésbé sem tanuskodtak arról, a figyelemről, a melyet a nemzetiségi kérdés, mint államéletünk egyik legjelentékenyebb problémája megérdemelt volna.

Arról meg éppen nem volt szó, hogy a program módot és alkalmazmat nyújtson a nemzetiségeknek arra, hogy faji egyéniségük megtartása mellett besorakozzanak a magyar parlamenti és pártélet kereteibe.

Mocsáry Lajos volt az egyetlen, a ki a függetlenségi párt politikáját a nemzetiségi kérdésre figyelemmel kívánta irányítani.

Illetőleg célul tűzte ki, hogy a függetlenségi eszme számára egy concilliáns inaugurálása által megnyerje a nemzetiségűek tömegeit. Erről a törekvésről sokfélelepe lehet vélekedni, de az eltagadhatatlan, hogy a nemzetiségi kérdés társadalmilag is sokat veszített volna az ő

élességéből, ha (a mire különben nem igen volt kilátás) a függetlenségi eszme a nemzetiségek körében tért foglal és ezzel a nemzetiségek közelebb jutnak a magyar közgondolkodás ideális sférájához.

Am de a függetlenségi párt, a mi már taktikai okokból is indokolható volt: nem követte Mocsáry Lajost, sőt az idők folyamán egyenes letéteményese lett az ugynevezett sovén irányzatnak, a mi, ha nem is volt összhangban a függetlenségi eszme történelmi fejlődésével: megfelelt a közvélemény hangulatának.

A szabadelvűpárt szintén nem foglalkozott behatóbban a nemzetiségi kérdéssel. Pedig a párt képviselőinek jó része mindig nemzetiségi vidékről került a képviselőházba, e mellett a párt kebelében mindig ült néhány nem magyar ajkú képviselő. A szabadelvű párt azonban ez által sem látta magát arra kötelezve, hogy valamelyes az általános frázisok köréből kibontakozó nemzetiségi politika irány vonalait megállapítsa.

Am most, hogy a párt kisebbségbe jutott, ez a változott helyzet e részben ellenkezőt követel. Az alig képzelhető, hogy a szabadelvűpárt az u. n. sovén törekvéseknek a jövőben, ha nem is exponense, de bár osztályossa legyen.

Viszont az is megengedhetetlen, hogy a szabadelvűpárt a nemzetiségi szeparatizmusnak tegyen concessiókat. Valószínű tehát, hogy e két álláspont között a mértani eredőt fogja keresni. És azt alig találhatja meg egyébben mint a konzervatív politika hagyományainak kultuszában. A minthogy a jövő prognosztikonjának általában megvan az a jellegzetesen pikáns színű vonala, hogy a szabadelvűpárt abban csakis a konzervativizmus által nyerhet valamelyes létjogot. V. A.

A politikai válság.

A vasárnapi események.

Pitreich Budapesten.

Budapest, április 3 (Saj. tud.)

Pitreich báró közös hadügyminiszter tegnap reggel hat óra 40 perckor Budapestre érkezett és fél kilenckor pedig a királyi várpalotába ment kihallgatásra. A kihallgatás egy óra hosszat tartott, s a kihallgatás után Pitreich báró a pénzügyminiszteriumba hajtatott, hol már vártak reá Tisza István gróf minisztereinek és Lukács László pénzügyminiszter, kikkel egy óra hosszat tanácskozott.

Innen ismét a királyhoz ment kihallgatásra. A kihallgatása fél 12-től fél kettőig tartott.

Délután ismét Lukács Lászlóval és Tisza Istvánnal tanácskozott, majd a Vadászkiút szállodába hajtatva, fiával megébedelt.

Hat órakor Pitreich Lukács Lászlóval tanácskozott, s tíz órakor Bécsbe utazott.

Pitreich báró szerdán vagy

Ezzel bucsuzunk mi is Megyeri Dezsőtől és nem hisszük, hogy tegnapelőtt este, — mint ő mondá — utoljára szólt volna a kolozsvári közönséghez.

Ő nagyon könnyű dolgot kért tőlünk, mikor ezt mondá:

„Tartsanak meg jóemlékezetükben!“

De hisz őt is sok kedves és szép emlék fűzi Kolozsvárhoz. A sok kedves és szép mellett egy fájdalom is. Az, a melyik sörét borujával ott ül a felett a tér felett, melybe a legzsensialisabb gyermekben, kit valaha ismertem (tulzás nélkül mondom) a jövő Magyarország épületének egyik legerősebb tégláját helyeztük el örök nyugalomra.

Nos hát mindennek a kedvesnek, szépnek és fájdalmasnak közös emléke vissza fogja hozni Megyeri Dezsőt Kolozsvárra.

(v. a.)

csütörtökön ismét Budapestre utazik.

A sok kihallgatásból és tanácskozásból azt következtetik a szabadelvű párt tagjai körében, hogy most a katonai engedményekre vonatkozó adatokat gyűjtötték össze, s most már a királynak rendelkezésére állván az összes adatok, valószínűnek tartják, hogy a jövő héten meg lesz a döntés.

A vezérő bizottság ülése.

Budapest, április 3. (Saj. tud.)

A vezérő bizottság hétfőn délelőtt 11 órakor ülést tart, s az ülésen hozott határozatokat este a függetlenségi párt ülésén előterjesztik.

A képviselőházat összehívták.

Budapest, április 3 (Saj. tud.)

Just Gyula, a képviselőház elnöke április negyedikére összehívta a házat. A képviselőház összehívását plakátokon hirdették ki.

Beniczkyne Bajza Lenke meghalt.

Gyász költözik a fehér leányszobákba, gyász költözik a fehér leányszívbe, a piros kötésű könyvek táblái mintha feketébe borultak volna; Beniczkyne Bajza Lenke az ábrándos leányszívek költője — meghalt.

A sok szerelmes polgár eány szívet többé nem telíti meg új reménnyel, nem fogja többé belevarázsolni a szívébe a főúri körökbe emelkedés édes reményét, az alapjában véve rossz, de mégis végtelen népszerűségű regényíró.

Beniczkyne annak a gazdasági és társadalmi átalakulásnak volt a költője, mely a nemességet, az arisztokráciát leszállította magas piedesztáljáról, a polgárságot pedig kiemelte előbbi alacsonyabbban fekvő társadalmi helyzetéből. De míg a polgárságnak a pénzarisztokráciához tartozó része felemelkedett az ősi arisztokráciával egyszintre, addig a tulajdonképeni polgárság és az arisztokrácia között gazdasági okok és a tradíciók folytán az elválasztó űr nem kisebbedett.

Beniczkyne mintegy kibékeltetője volt ezeknek az ellentéteknek.

A polgári osztályhoz tartozó nő és az arisztokrata férfi szerelme közé gördült akadályok folytán bekövetkezett szerelmi drámák, a polgári osztályhoz tartozó nő az arisztokrata ifjú boldog házassága állandó pandanjai Beniczkyne regényeinek, melyekkel a két társadalmi réteg közötti ellentéteket akarta elenyésztetni.

Hogy ez neki nem sikerült s ezeket az eszméket rossz regények keretében, képtelen lélekrajzzal, valószínűleg fordulatokkal adta elő az bizonyos, de regényei az ábrándos polgárlánykák között éppen e miatt örvendtek népszerűségnek

és bizonyos az is, hogy a fantázia, a meseszöveg képessége nem vitatható el tőle.

S most a romantikus házasságkötések írója meghalt, az ábrándos leányszívek elsiratják, de még sokáig fognak könyezni az őgróf és az ispán leánya boldogtalan szerelmén, még sokáig fognak örömmel, megkönnyebbült szívvel felsőhajtani, midőn az őgróf és az ispán leánya az oltár előtt találkoznak, még sokáig odaképzelik fehér fátyollal a fekete frakkos, szép bajuszu őgróf karján.

* * *

Tudósítónk a népszerű regényíró haláláról a következőket jelenti telefonon:

Beniczkyne Bajza Lenke tegnap délután hosszas szenvedés után elhunyt.

Beniczkyne már régóta betegeskedik s állapota már kilenc nappal halála előtt válságosra fordult. Kezelőorvosai Korányi Frigyes, Müller Kálmán, Kétyl Károly a budapesti egyetem orvostudományi orvosprofesszorai már teljesen lemondottak az író életét megmentésének reményéről, midőn délelőtt az agónia be is következett, s délutánra a szenvedő író kilehelte lelkét.

A halál fővárosszerte nagy részvétet keltett, s a főváros notabilitásai közül már számosan kondoleáltak a gyászoló családnál.

Beniczkyne Bajza Lenke halálát férje és négy gyermeke, továbbá nagyszámu rokonság gyászolja.

Beniczkyne életrajzi adatait a következőkben közöljük:

Benicky Bajza Lenke író, Bajza Józsefnek, a hazafias bánattól megörült kritikusnak és költőnek leánya, Benicky Ferenc, Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye főispánja, világos belső titkos tanácsos neje, született Pesten 1840-ben. Atyja igen gondos nevelésben részesítette s az irodalomhoz már korán nagy hajlamot mutatott. Már 1857-ben, 17 éves korában, regényeket és elbeszéléseket írt, a melyek Heckenast Gusztáv kiadásában jelentek meg, a ki nőül is vette. 1862-ben első férjétől elvált s Benicky Ferenchez ment nőül. Irodalmi munkái a Nővilág, Hölgyfutár, Divatcsarnok, Arany János Koszorúja, Magyar Salon, Pesti Hírlap, Pesti Napió, Nemzet és más lapokban jelentek meg. Önállóan megjelent munkái a következők: Beszélyek, Újabb beszélyek és az alább felsorolt regények: Előítélet és felvilágosultság, Mártha, Tévesztett utak, Ruth, Fátyol titkai, A porban született, A vér hatalma, Saját kezébe, Az erdei lak, Zárt ajtó megett, Ő az, Szabály ellen, A hegység tündere, A házasság titka, A vér, továbbá Rhea és Edith. Színművei: A miniszterelnök szünideje, Éjjel az erdőn. Újabb megjelent novella gyűjteményei: A heytartóné, Északról délre, A hol a cipő szorít. A fekete könyv.

Regényei közül kettőt a „Mártha” és az „Ő az” címűeket németre is lefordították, az előbbi a „Berliner Tagblatt”-ban s külön kötetben Lipcsében, az utóbbi a bécsi „Fremdenblatt”-ban jelent meg német nyelven, ezenkívül ez utóbbit angol nyelven is kiadták.

Egy furcsa valamiről.

Kolozsvár, apr. 3.

Folyó április hó elsején (ugylát-szik, hogy a dátumban több volt a véletlennél) a kolozsvári március 15-iki állandó bizottság ülést tartott. Ennek a bizottságnak hosszabb idő óta tagja vagyok. Üléseire azonban nem jártam el azóta, mióta a bizottságnak Sándor József az elnöke. Nem jártam el pedig azért, mert Sándor József urral a multban *politikai okokból* többször összeütközésem volt s így nem akartam, hogy ilyen előzmények után harmoniával ugy sem biztató együttműködésünk akadályá legyen a március 15-iki bizottság sikeres tevékenységének. Tudtam, hogy a bizottság egy határozata szerint az a tag, a ki nem jár rendszerben az ülésekre, a bizottságból kizárható, de a fentiekre tekintettel, kitétem magam ennek a konzekvenciának, melyet azonban — köszönet érte — nem alkalmaztak.

Az április elsejei ülésre azért mentem el, mert indítványt akartam tenni a bizottság első elnöke, fejlethetetlen emlékü barátom, Deáky Albert emléke évről-évre leendő kegyeletes felújítására, a minek megfelelő alakját már a folyó évben is nélkülöztem.

Az ülésen aztán egy furcsa valami történt.

Sándor József elnök ur egybéként E. M. K. E. u. n. t. alelnök főtitkára bejelentette, hogy személyes ügyben előterjesztése van s azután felolvasott egy cikornyás, helyen-heyen megfelelő öndicsértekkel fűszerezett beadványt, melyben elpanaszolja, hogy a Napló, melynek pedig főszerkesztője bizottsági tag, Március 15—Április 11. című cikkében egy téves alapon támadást intézett ellene.

A kérdéses cikk alapjait a „Nap” című lap egy közleménye szolgál, mely a március 15-iki bizottság egy feliratából, melyet március 15-ike országos ünneppé tételéért a képviselőházhoz intézett volt, egy olyan passzust idézett, mely szerint április 11-ike törlendő volna a nemzeti ünnepek sorából.

A „Nap” e cikkéhez, mely Bánffy Dezső bárót megcsipkedte, más lap is fűzött kommentárt, s e kommentárokról emlékezett meg, s azokkal polemizált a Napló, kifejezést adva annak a feltevésnek, hogy a „Nap” idézete aligha lehet hü, mert ilyen tartalmu felirathoz Sándor József ur, mint elnök nem járulhatott volna hozzá.

Napló e cikke volt oka a Sándor József ur „előterjesztés”-ének.

Mondhatom, hogy a bizottság

tagjait is meglehetősen konsternálta ez a famózus előterjesztés, melyre az „inkriminált” közlemény keletkezésének történetét elad a én nyomban reflektáltam, kijelentve, hogy az a közlemény sem Sándor József urat, sem a március 15-iki bizottságot nem érintheti, utóbb abban említve sincs, előbbivel szemben pedig hiányzott a sértő szándék és az egész közlemény minden személyes jellegű célzatosságot nélkülözött.

Sándor József ur még reflexióim megtétele előtt eltávozott az ülésről. Én jelen volt barátaim kérésére néhány percig még maradtam s a Konferenciává alakult bizottság további tanácskozásánál szem és fültanuja voltam Versényi György dr. egy igen logikus felszólalásának, Szekula Ákos az ügy kiegyenlítésére irányult lojális igyekezetének és annak a zűrzavaros értetlenségnek, melylyel ezt a dolgot a helyettes elnök ur és a jegyző ur kezelték. Később aztán eltávoztam a bizottság üléséről.

Körülbelül félóra mulva miközben holmi diplomatikus purparlék folyt, ismét behívtak az ülésre, helyesebben konferenciára, melyen Merza Lajos, mint elnök előtérben terjesztette a nehéz helyzetet, melyben a bizottság van, elmondotta, hogy én ugysem vettem részt „négy év óta” a bizottság működésében s kért, hogy ezt az alapot megragadva, könnyisem meg a helyzet tisztázását.

Erre én kijelentettem a következőket:

Nem teszek eleget az előterjesztett alakban a kérésnek, mert nem való, hogy én négy év óta nem vettem volna részt a bizottság működésében. Azt azonban látom, hogy itt összeférhetlenség esete forog fenn, a mit felidéztem, hogy egy bizottságban vannak egy túlértékény elnök, s egy talán túltemperamentumos tag. Ezt az összeférhetlenséget megoldom azzal, hogy nem kívánok tagja lenni egy olyan bizottságnak, mely egy ilyen kérdést ebben a hangban és modorban képes tárgyalni. Jeleztem egyben, hogy e tárgyban kikérem a közvélemény ítéletét. Ezzel magamat ajánlva, eljöttem az ülésről.

Ezennel ki is kérem tehát a közönség ítéletét. Az ítélet végrehajthatóságára nézve azonban vannak némi kétségeim, mert én a netán engem sujtó ítélet konzekvenciáit előre levontam, mikor szakítottam a március 15-iki bizottsággal. Rajtam tehát nem lehetne végrehajtani az ítéletet. Sándor József urral szemben pedig azért volna az végrehajthatatlan, mert a közvélemény senkit sem csukathat a — bolondokházába.

Váradai Aurél.

A NAPLO telefonszáma:

Szerkesztőség: 503.

Kiadóhivatal: 379.

A színházi interregnum.

A régi francia monarchia ősi szokása szerint egy herold a palota erkélyéről adta tudtul a népnek, hogy a trónon más király ül.

— Le roi est mort, vive le roi, meghalt a király, éljen a király, kiáltotta és ettől a pillanattól fogva mindenki az új királynak hódolt.

A színháznál is trónváltás van. Az igazgatói szobát ott hagyta a régi király — de az új király csak három hét múlva érkezik, addig pedig interregnum van. A színház azért nem szünetel csak éppen feje nincsen. Az előadások folynak csak nem igazgatják őket, legalább nem úgy a hogy kell, valami olyan köztársasági szellem van, a hol mindenki a maga szakállára játszik. Lehet talán, hogy nem is az igazgatás hiánya az ok — hanem a tátongó üres házak.

A régi rezsím bucsuzása egész héten át zsufolt ház előtt történt, a gyakori színházba járás, a bucsuzó művészek ünneplésének és a sok emléktárgynak és virágnak költsége úgy látszik kimerítették a közönség zsebet és az előadások most meglehetősen üres nézőtér előtt folynak.

A részvétlenség mindenesetre lohasztja a művészek ambícióját és az egyöntetűség hiányáról, az előadás fegyelmetlenségéről és pongyolóságáról sokat mesélhetnénk.

Mégis a kik a legutóbbi napokban színházban voltak nem mindennapi élvezetben részesültek. A szegedi színház néhány tagja élénkítette a régi kolozsvári színház megfogyott sorait és a nálunk vendégszereplő művészek kedvéért bizony érdemes volt, a ma már nagy érdeklődésre számot nem tartható darabokat is elővenni.

Mészáros Giza kétszer lépett föl, szombaton este a Nagymama: Mártájában, vasárnap este pedig Az aranyember: Noémi-jában. Mindkét szerep a naivák bravuros szerepei közé tartozik és a fiatal művésznő mindkét szerepében bravurosan oldotta meg feladatát. Szép megjelenésén kívül, kellemes organum, mély érzés és jó izlés jellemezte a kiváló művésznő minden mozdulatát és pompás alakítása valósággal melegegített és hatása alatt nem láttuk a tátongó széksorokat.

Mészáros Gizán kívül, Leövey Leo lépett föl szombaton a szegediek közül Tódorka Szilárd szerepében. Leövey régi ismerőse a mi közönségünknek. A mi tapsaink mellett fejlődött nagygyá Leövey tehetsége, mely mióta nem láttuk, talán még gyarapodott tartalomban.

Még két vendégszereplés volt. A Heteyi Arankáé és a Mezei Péteré. Heteyi Aranka tegnap játszta Atháliát, Mezei pedig a Nagymamában Atháliát. Ezekről még nem mondhatjuk ki határozott véleményünket. Heteyi Aránaknak nem volt alkalmas szerepe, hogy tehetségét érvényesíthesse Athália szerepe talán nem is nagyon ingérelte művészi becsvágyát, Mezey Péternek Koszta Sámuel sze-

repében pedig tere sem volt erre. Mégis a mit láttunk tőlük, az a jó volt és azok után a mit láttunk csak jót várhatunk. Érdekessége tehát nem hiányzik az előadásoknak.

(—1.)

Gyermekrablás Apahidán

— Saját tudósítónktól. —

Ponsou du Terrail háborzongató regényeiben élveztek végig didegelve, gyöngyöző homlokkal ilyen meséket nagyanyáink. A családi drámák megindító meséi, a harc a gyermekért, ezek voltak a restauráció sokat olvasott regényiróinak rendes thémái, melyeket számtalan változatban, mindig izgatón tudtek feltálatni olvasóiknak.

Ma a regények már csak a kölcsön könyvtárak alsó polcain találhatók, csöndesen porosan meghúzódva, s nyugalomukat csak néha-néha zavarja meg egy-egy öregasszony, ki még egyszer át akarja élni a sokszor átélvezett izgalmakat vagy egy szerelmes szobaleány vagy kereskedősegéd veri le rólu a feledés porát, hogy szerelmi bujában hasonló esetekkel vigasztalja magát.

Ehez hasonló eset történt tegnapelőtt az apahidai állomáson.

Az eset a következő:

Az apahidai állomáson tegnapelőtt reggel izgató esemény játszódott le. A Brassó felől érkező személyvonatról az állomáson egy fiatal urinő szállott le egy 8—9 éves kis fiuval, s a III. osztályu váróterembe lépett, hogy bevárja a szamosvölgyi vasut Kolozsvárról érkező vonatát, amelylyel Bonczhidára akart utazni gyermekével. A váróteremben levő utasok óriási sikoltozást hallottak, s a vonatról leszállt urinő kétségbeesetten kiabálta, hogy elrabolták a gyermekét. Az összes várótermekben idéző utasok felriadtak s odarohantak a sikoltozó nőhöz, kinek gyermekét egy parasztember ölében kivitte a váróteremből s az állomás előtt várakozó kocsiába tette a gyermeket, hol már várt reá a feketeruhás ur, ki gyorsan elhajtatott vele.

Az eset szemléltői utána rohantak, de a kocsi már messze robotgott, s valószínűleg Kolozsvárra érkezett már az anyától megszöktetett kis fiuval, midőn a csendőrséghez mentek a gyermekrablót feljelenteni.

Az anya visszament az állomásra, de nem árulta el kilétét s így csak sejteni lehetett, hogy a feketeruhás férfi apja volt a kis gyermeknek, s így erőszakkal rabolta el az elválva élő feleségétől a gyermeket.

Ime mi mosolygunk a jó öreg Ponson du Ferrailen, elavultnak tartjuk meséit s az élet fényes elégtételt ad a régi, sokat megmosolygott, elfelejtett regényirónak.

Krónika.

A kötelező szerelem.

Franciaországban sok fejlődést okoz az új házassági törvény megalkotása. A Code Napoleon rendelkezései javarészt elavultak, a társadalom száz esztendő óta nagyot fejlődött s fordult a szerelem is, amelynek jogköre annyira kibővült, hogy demokratizáló hatása az élet minden vonatkozásában megérezhető. A franciák speciális viszonyai is sürgetik a reformot. A népség szaporodásának arányszáma szomorú tanulságot nyújt; az erkölcsiség torzalakot öltött, amely meghazudtolja a természet törvényeit; az agglégénység járványszerűen terjed, úgy, hogy a házasságközvetítők üzleti forgalma alaposan megcsappant s az idealizmus, mint kivert eb, sánta lábbal, megcsontított tagokkal kóborolt el a frigykötések mezejéről.

A törvényalkotók sorában szerepel Hervieux, a hirneves író, a feminizmus nagyszellemű előharcosa, akinek külön javaslata van. Ő tisztán a szerelemre igyekszik fölépíteni a házasságot, még pedig anynyi bizalommal és rajongással, hogy javaslatában a következő rendelkezést kodifikálta: „A hitestársak szerelemmel, hűséggel, segítséggel és támogatással tartoznak egymás iránt”. E szerint a szerelem köteles tartozéka, sine qua non-ja volna a házasságnak, amely önként megszűnik, vagy jog szerint fölbontható, ha a hitestársak otthonából kiröpiül a szerelem őrangyala. Az érdekházasságok alkonyát jelentené ez a törvényszakasz; a házassulandók börczéje, ahol árfolyamok szerint vásárolható a férj és feleség, eltűnnék a kor büneinek erkölcstelen posványában és szabadon érvényesülhetne a szerelem, amely nem is idealizmus, nem is fanatikus ábrádozás, hanem a természet örök joga.

Hervieux azonban annál nagyobb idealista. A törvény formáihoz akar kötni egy szenvedélyt, amelynek éppen abban van a hatalma, hogy nem tūri a formákat. Aki szerelmes, házasságra törekszik, mert az uralkodó társadalmi fölfogás szerint a házasság az a törvényes kapcsolat, amelyben a szerelmesek szabadon a magukénak vallhatják egymást. Az ilyen házasságot tehát a szerelem hozza létre, annak nemesebb tartalma rendszerint a szerelem marad egy egész életen keresztül s így Hervieux törvényszakasza nélkül is a lelki kapcsolat színarany szálai ékesítik föl a hitestársak együttélését. De ahol a házasság szerelem nélkül jön létre, ott a lex-Hervieux sem rendelheti meg a házasság számára a szerelmet. Hiszen az anyakönyvvezető előtt mindig leadják a boldogító igent, menyasszony és vőlegény egyformán. Enélkül nincs házasság. Itt tehát még teljes respektusra talál a Hervieux-féle törvényszakasz.

Igen ám, csak hogy mikor a vőlegény az anyakönyvvezető elé lép, még oly frissen és édesen melegegeti keblét a ropogós bankók, a szent frigynek több kevesebb váltáságdija. Milyen könnyen esik ilyenkor kimondani az igent; a lány férjhez akar menni, mert ez a rendeltetése s így kívánja a papája, meg a mamája, a vőlegény pedig azokért a nyájas kékhասuakért, a mik szerényen húzódnak meg a frakkjában, akár száz igent is bemond s ha kell, az égről is lehozza a csillogokat. De ugyan mi köze az ilyen aktushoz a szerelemnek? Hogyan szerez Hervieux érvényt a törvényszakasznak, a mely szerint a hitvestársak szerelemmel tartoznak egymás iránt? Szerelem nélkül pokol lehet a házasság, de egy törvény — legyen bár halálbüntetés a szankciója, — még nem lépcső a menyország üdvöt ígérő édenébe. Ha a lélekben nem él a szerelem szenvedélye, törvénynyel lehetetlen életre kelteni a tüzet. S ki akadályozhatja meg, hogy a férfi és a nő frigyre lépjenek akár a legridegebb kalmárság szellemében is? A házasság magánügy. Mindenki rendelkezik a saját életével. Egyiket a pénz boldogítja, másikat a szerelem. Mi a szerelmi házasságban a természet törvényét tiszteljük meg és undorral fordulunk el a korszellemtől, mely börczét nyitott a házassulandók számára. És a lex-Hervieux-t még sem értékeljük többre a szerelem irott jogánál, a mely mindig csak malaszt marad. Mert a szerelem az emberben él és nem az irott törvény holt paragrafusáiban.

(r. a.)

LEGUJABB.

— A „NAPLO” távirati és telefon-tudósítása. —

Nincs kibontakozás.

Andrássy a királynál.

A vezérő-bizottság ülése.

Budapest, április 3. (Saját tud.) Andrássy Gyula gróf ma délelőtt kihallgatáson volt a királynál. A kihallgatáson Andrássy Gyula gróf megbízatást kapott a királytól, hogy közölje az ellenzékkel a válság eldöntésére megállapított módozatokat.

A félóraig tartó kihallgatás után Andrássy a függetlenségi pártkörbe hajtatott, hol épen ülésezett az egyesült ellenzék vezérő-bizottsága.

Az ülésen Kossuth Ferenc elnökölt, jelen voltak: Thaly Kálmán, Pólyai Géza, Battyhányi Tivadar gróf, Zichy Jenő gróf, Zichy Aladár gróf, Eötvös Károly, Ugron Gábor, Kaas Ivor báró, Justh Gyula, Szederkényi Nándor, Vázsonyi Vilmos, Holló Lajos.

Andrássy megérkeztekor már javában folytak a vezérő-bizottság tanácskozásai.

Andrássy Gyula gróf közölte a vezérő bizottságokat, hogy a hadügyi költségeknek csak egy nagyon

kis része nélkülözhető és halasztható el és közölte a királynak azon üzenetét, hogy a képviselőház az április negyedik ülésén a válság eldöntéséig újból napolja el magát.

Hosszas és beható tanácskozás indult meg Andrassy Gyula gróf előterjesztése fölött, **a vezérlő-bizottság egyhangú szavazattal elhatározta, hogy az Andrassy előterjesztése elfogadhatatlan, sőt a további tárgyalások alapjául sem szolgálhat.**

A vezérlő bizottság ülése, melyen Andrassy Gyula gróf mindvégig részt vett, délután fél két óráig tartott.

Ma délután Andrassy Gyula gróf ismét a királyhoz megy kihallgatásra, hogy közölje a vezérlő bizottság határozatát.

A váci választás.

Budapest, április 3. (Saját tud.) Vácon ma volt meg a képviselő választás, mely alkalommal Bottlik János és Hoffmann Ottó állottak szemben egymással, mindketten függetlenségi programmal. **Délelőtt 11 órakor B-től többsege 400 szavazat volt. Hoffmann a küzdelem reménytelenségét látva, délután két órakor visszalépett s Bottlikot megválasztott képviselőnek jelentették ki.**

NAPLÓ.

— Hírek. —

Lányolvasmányok.

Már megint panaszkodnak a leányok olvasmányai miatt. A multkor Kölnben gyüleseztek az erkölestelen könyvek ellen, most pedig a franciaországi Bordeauxból hangzik el az új riadó. A kölni gyűlés napjaiban rémsokat olvastunk arról a lelketrontó és szívet mételyző hatásról, amelyet a rossz könyvek az ifjúságra tesznek, de arról bizony az okos emberek gyülekezése elfeledkezett, hogy nemcsak a felől kell tanácskozni, hogy mit ne olvassanak a leánykák és az ifjak, hanem arról is, hogy mit olvassanak.

Nem új dolog ez; hiszen a multkor egy nagy fővárosi újság még könyvcimeket is szedett össze hasábjain e tárgyban olvasóitól, de egy tekintetben igen is érdekes. Még pedig annyiban, hogy az anyák nem igen foglalkoznak, a leányaik olvasmányaival, ha pedig foglalkoznak akkor — helytelenül. Mig ugyanis némelyik anya tulságosan elnéző a leánya olvasmányaival szemben és minden betűt szemé elé enged, a másik anya pedig nagyon is tulzott kritikát alkalmaz a leánya olvasmányaival szemközt és nem tekint arra, hogy a leányban miként alakulnak ki a fejlődése folytán természetesen föllépő vágyak, hanem azokkal eilentetes olvasmányokat nyújt a fiatal leány

kezébe. Természetes ekként, hogy a leány titokban keres vágyaihoz és ábrándjaihoz alkalmas olvasmányt s ha azután a fiatal leány mértéke nem éppen helyes, ez nem az ő bűne.

Az anyáknak kell megváltogatni tehát a leányok olvasmányait, de helyesen. Mindig a leány fejlettségéhez alkalmas olvasmányt kell keresniök. S nem kell okvetlenül elzárkózni azoktól az íróktól, akik nem Marli irányban kezelik a szerelem, valamint a férfi és nő között való viszony kérdését. S tessék elhinni, hogy ha a leányok olvashatnák a Balzacot, Flaubertet és Thackerayt, nem lennének kíváncsiak az utszéli pornografikás iratokra.

Ezért tanácsoljuk minden jó anyának: menjen be a leánya szobájába, kerítse elő onnét Kock Pál ur könyveit és adja oda helyette — Zolát.

* A március 15-iki bizottság ülése.

A kolozsvári március 15-iki állandó bizottság szombat délután 4 órakor Sándor József elnökle alatt ülést tartott az Emke-palotában. A gyűlés tárgya a március 15-iki ünnepségekről szóló jelentés volt. Jelen voltak: *Hóry Béla* tisz. elnök, *Merza Lajos* kir. tanácsos, alelnök, *Pölc Rezső*, *Versényi György*, *Szekula Ákos* ellenőr, *Ferencz Gyula* pénztáros, *Magyary Mihály* és *Kuszkó István*. Az elnök jelentést tett a március 15-iki szépen sikerült ünnepélyről, melynek kimagasló beszédeit Kecskeméthy István th. tanártól és dr. Hallar Károlytól beszerezte. Az elnök javaslatára az ünnepélyen közreműködőknek jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak és arról átiratban értesítik őket. Elhatározták, hogy jövőre a közreműködők részére egy megfelelő okmányt készíttetnek, mely megőrizhető legyen. *Ferencz Gyula* pénztáros jelentette, hogy a március 15-iki ünnepély összes bevétele 300 korona 50 fillér volt. Ebből tiszta jövedelem 123 kor. 71 fillér. Az ünnepélyen felülfizettek: *Merza Lajos* 10 kor., *Haller Károly* dr. 4 kor. *Pisztori Mór* 6 kor. Vidéki márc. 15-iki bizottságoktól a felállítandó *Szabadság-szoborra* szép összeg gyűlt össze az ünnepségekből. A *nagy enyedi* bizottságtól *Incefi Albert* elnöktől 24 kor. 52 fill. *Szászvárosról Krauze Károly* 8 kor., *bethleni márc.* 15. bizottságtól 18 kor., *bomhádi kereskedő ifjak Kossuth-asztaltársaságától* 10 kor. 40 fill., *Atkáról Badaux László* 5 kor. 10 fill., *Hevesről Tóth Lajos* elnöktől 20 kor. 60 fill., *Székyudvarhelyről Fejes Áron* ref. tanártól 36 korona 83 fill. Azután felolvasták báró Wesselényi Miklós orsz. képvis. levelét, melyben tudatja, hogy a március 15-iki bizottság kérvényét az elnöki iroda útján benyújtotta a képviselőházhoz. A gyűlés köszönettel tudomásul vette a Wesselényi Miklós báró bejel-

tését. Ezután zárt ülés volt, mely esti 7 óráig tartott.

* A kolozsvári tanári kör gyűlése.

Az országos középiskolai tanáregyesület kolozsvári köre szombat délután 5 órakor az unitárius kollégium disztermében felolvasó ülést tartott, melyen dr. Gál Kelemen, az unitárius főgimnázium igazgatója elnökölt. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után dr. Gál Kelemen tartott egy kegyeletes hangú emlékbeszédet az intézet nemrég elhunyt, nagytudomány tanáráról, dr. Kovács Jánosról. A szép emlékbeszédben először élettörténetét, küzdelmeit, fáradhatatlan munkálkodását, sikereit említette meg s végül irodalmi működését méltatta a felolvasó, kinek dr. Imre Sándor titkár javaslatára a kör egyhangúlag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Ezután dr. Imreh Sándor az ev. ref. kollegium nagy tudomány tanára, a kitűnő moderu pedagógus rendszer szemléjét terjesztette elő a külföldi, különösen a németországi pedagógiai reformmozgalmakról. Ezzel kapcsolatosan bemutatott három német szindarabot, melyek az iskolai életet viszik a nézők elé s melyekben rendszerint valami pedagógiai kérdés szolgál alapeszméül a darab megalkotásához. Azután a társadalomtudományi társasághoz intézendő üdvözlő iratot olvasta fel, melyben a tanári kör üdvözli a társaságot abból az alkalomból, hogy a középiskolai reform érdekében vitát indított. A kör egyhangúlag hozzájárult dr. Imreh Sándor indítványához és ezzel a gyűlés véget ért.

* **Doktorrá avatások.** A kolozsvári tud. egyetemen a mult szombaton doktorrá avatták: Schweiger Gyulát, Csapó Alfrédet, Fülöp Józsefet és dr. Schönfeld Vikort a jogtudományokból; Bitta Lipót Alajost, Magyary Lászlót, Kardos Gézát, Káldor Arthurt, Zaborszky Gyulát, Biedermann Henriket, Bodrogi Imrét, Tobuk Istvánt, Studinka Elemért és Barathy Bélát pedig az államtudományokból.

* **Pisztolypárbaj.** Szombaton délután a budapesti honvédelvossági laktanyában pisztolypárbaj történt, melynek szereplői a kolozsvári társaságokban is jól ismert *Malonyai Dezső* író, a kolozsvári polgári fiúiskolának volt tanára és *Fráter Loránd* huszárkapitány, az ismert dalköltő voltak. A párbaj föltétele kétszeri golyóváltás volt: sebesülés nem történt.

* **Ambulatorium a gyermekmenhelyben.** Az eddig a Karolina kórház belklinikáján tartott ingyenes és ingyen gyógyszerrel egybekötött gyermekambulatorium szeptember gyermekek részére, *folyó hó 4-ikétől* kezdve a Rákócy-ut 29 sz. a. levő új állami *gyermekmenhelyben lesz megtartva.* Rendelési idő reggelenként (vasár és ünnepnapokat sem véve ki) 8—9 óráig.

* **A mult héten elhaltak:** Tiyorán szül. Luug Tedonika 41 éves gör.

hath., Csuttin Péter 24 éves gör kath., Mezei István 30 éves ev. ref., Gertner János 33 éves ág. év., Hercz Zsuzsanna 20 hónapos gör. kath., Mán János 70 éves g. kath., Voith Sándor joghallgató 19 éves r. kath., öz. Benke Józsefné 80 éves r. kath., Urs Simon 4 napos g. kel. Reményi László 3 napos r. kath. Barabási Anna 21 éves r. kath., dr. Erdélyi Pálné 32 éves e. ref., Fodor Rózália 8 éves r. kath., Tiyorán Iliá 5 hónapos g. kath. Nyisztor József 65 éves g. kath. Szarka Ákosné 22 éves r. kath., Bencz István 19 éves r. kath., Karsai Ferencz 17 hónapos ev. ref., Fazakas János 75 éves ev. ref., Bogdánfi Sándor felső keresk. isk. tanuló 19 éves r. kath., Dénes Sándor 2 éves ev. ref., Treiter Viktor 13 hónapos r. kath., öz. Barbul Györgyné 56 éves ev. ref., öz. Bodolai Józsefné 78 éves unit., Flóra Vaszil 43 éves gör. kel., Weisz S. Samuné 75 éves izr., Seszták Jánosné 63 éves r. kath., öz. Hirsch Efrainné 50 éves izr., Lőrinczi Ida 6 napos ev. ref., Butyka János 69 éves ev. ref., Bőjte László 45 éves r. kath., Jancsó Margit 11 hónapos ág. ev., Csifő Róza 5 éves g. kath., Kobu Erzsébet 21 hónapos izr., öz. Páll Mihályné 100 éves r. kath., Szabó Lulíá 17 hónapos r. kath., Kun István 5 hónapos ev. ref., Ambrus Mihály hónapos ev. ref., Anton Iliá 78 éves g. kath. Kovács Anna 22 éves ev. ref., Fodor Elemér 1 hónapos ev. ref.

* Tűz a Kossuth Lajos-utcában.

Ma délelőtt fél 12 órakor a *Brassai-utcában* tüzet jelzett a hivatalos tűzoltóság. A Kossuth Lajos-utca 14 szám alatt ugyanis egy pajtában a széna meggyuladt és igen nagy füstöt terjesztett maga körül. A rendőrség részéről azonnal kivonult ifj. Filippi Gyula rendőrbiztos a kelendő számú rendőrlégénységgel. A tűzoltók Bartha Gergely helyettes paracsnok és Szakáll Gábor vezetése alatt vonultak ki, csakhamar elfojtották a tüzet. A tűz oka ismeretlen, a kár jelentéktelen.

* **A mult héten születtek.** Gergely Vazul, Molnár Gabriella, Torboszlói Berecky István László, Pestyán Anasztazia, Kiss József, Istvánfi Sándor József, Havadi Nagy József, Zsombori József, Köhalmi Szabó József, Papp György, Pasku Béla, Szilágyi József, Birtalan Béla, Lőrinczy Ida, Gyurka József Gábor, Buzás András, Ursi Simon, Biró Jolán, Weisz Manó, Szentfleben Ferenc, Koublauch Mária Magdolna Borbála Anna Edith, Marton Emma, Hoffmann Dénes, Fried Róza, Szöllösi József, Aucsán Ida, Bak Márton, Tamás Mária, Lénárt János, Vezér Margit, Kerens Viktor, Ciner Izsó, Szakács András, Smiháli Endre, Rosenberg Jolán, Balás Dénes, Molnár Anna, Bota Róza, Both Erzsébet, Simon Etel, Gábor József, Kerekes János, Weber Erzsébet Ilona, Hefi Bodó Károly, Bederán Mária, Dán Péter, Tulokdy Béla, Fehér Ilona.

* **Betörés Gyár-utcában** A Gyár-utca 7 szám alatti ház kamarájába tegnap délután Bogya Kosztán foglalkozás nélküli napszamos betört. A lakók azonnal észrevették a betörést és az épen arra járó rendőr őrzőjárnak átadták. Az eljárást bevezették ellene.

* **Letartóztatott rablóbanda.** A Déva környékén levő nevű oláh községben veszedelmes rablóbanda ga-

rádzádkodott. A csendőrség rég figyelemmel kísérte a veszedelmes rablókat, kik egymásután követtek el a környék gazdagabb birtokosai és kereskedői ellen a rablómerényeket. Legutóbb a rablóbanda, kikről kiderült, hogy krassószörény-megyéi oláh parasztok, Dobrán akarta folytatni fosztogatásait, Rablómerényletük áldozatául Löbl Salamon gazdag dobri kereskedőt szemelték ki. A banda fejévé megválasztották Radulovics Gyula állás nélküli kereskedősegédet, ki lerajzolva Löbl Salamon házának tervét, felfegyverzett csapatát Dobrára vezette. Radulovics azonban közvetlen a tett elkövetése előtt megszeppent és nem merte elkövetni a rablást, hanem a csendőrségre ment, hol előadta a szándékolt rablást. — A csendőrség az egész bandát letartóztatta és átadta a dévai királyi ügyészségnek.

x Minden takarékos háziasszony figyelmébe ajánljuk a Fiumei Kávé-behozatali Társaság Fióktelepének (Mátyás király-tér 12. kitűnő minőségű kávéit, teáit és rumjait. *Olcso árak!* Telefon!

SZINHÁZ

Színházi műsor:

Hétfő: Medea.
Kedd: Titok.
Szerda: Drótostót.
Csütörtök: A szobalány. Előszőr.
Péntek: A szobalány.
Szombat: Aranyvirág.
Vasárnap d. u.: Betyár kendője.
este: Nőemáncipáció.

A titok. Wolf Pierre egy év óta pihentetett kitűnő vigjátéka, holnap hármass vendégzerepléssel kerül színre. A szegedi színáztól Hettyei Aranka, Mészáros Gizella és Mezei Péter lépnek föl, s mellettük a mieink közül Lackó Aranka, Szakács Andor, Szentgyörgyi István és Mészáros Alajos játsszák a jelentősebb szerepeket.

A drótostót. Lenár Ferenc nagy sikerű operettjét adják szerdán. Zsuzska szerepében mutatkozik be nálunk Ragányi Iza, ki a pécsi színháztól jött el hozzánk, s itt is marad. Leövey Leó lesz a másik vendég, a ki Pfeifferkorn hagymakereskedőt játsza, mely a művésznek egyik legkitűnőbb szerepe.

Irodalom.

Báró Wesselényi Miklós.

Már csak rövid napok választanak el bennünket attól a lélekemelő

ünneptől, a mikoron Budapest főváros hálás közönsége hatvanhét esztendő adósságát „Az árvizi hajós“-sal szemben leróni fogja. A képes lapok már is közölték azt a szép emléktáblát, mely ezt a nagy momentumot megörökíteni hivatva van és a melyet a Ferenciek templomának Kossuth Lajos-utcai falába már beillesztettek . . .

„A nagy Wesselényi ébredező kultuszának ápolása és fentartása, fejlesztése és megerősítése elsődrendű kötelesség“ . . . írja dr. Kardos Samu és a mikor ezt írja, már le is róta ezt a hazafiúi kötelességet, olyan fényes emléket emelvén a nagy hazafinak, a mely örök időkre hirdetni fogja halhatatlan érdemeit.

Annak idején jeleztük, hogy dr. Kardos Samu, tudományos irodalmunk e disze, „Báró Wesselényi Miklós élete és munkái“ című nagyszabású műben dolgozza föl azt az óriási anyagot, a minek összegyűjtésére ugyszólvén egy emberéletet fordított, s a mi felöleli mindazt a mi Wesselényire, mint államférfira, mint hazafira, mint emberbarátra és mint — emberre vonatkozik.

A jelzett munka — épen a Wesselényi-napok idején — megjelent s nemcsak igazolta a prospektus nyomán előlegezett elismerést, hanem messze tulszárnyalta minden várakozásunkat. A tudós szerző a hangyszorgalommal összegyűjtött anyaghalmozattal bámulatos virtuozitással dolgozza föl. Komoly maradt, a nélkül, hogy tudakosnak mutatkoznék; sülusa könnyed, áttetsző, népszerű a nélkül, hogy pongyola, vagy lapos lenne; nem esik a túlzott áradozás hibájába és mégis sikerül neki érdeklődést, tiszteletet, hálás kegyeletet biztosítani hőse számára.

Fejtegetéseit és leírását, pompás illusztrációk, arcképek, fontos okmány-mellékletek, érdekes Wesselényi-levelek stb. kísérik és teszik még érthetőbbé, még élvezetesebbé.

A Wesselényi-mű külső köntöse mindenben megfelel a beiső értékes tartalomnak. Légrády testvérek nyomdaja pazar kiállításról gondoskodott. A fényes papiros, az elegáns szedés, a képek kitűnő reprodukálása és a diszes boríték egyaránt dicsérik a jóhírű műintézetet.

Dr. Kardos Samu nemes fáradozása teljes sikert érdemel. Nagy műve minden időben hazafias cselekedet számba menne, de az emberfeletti erővel vívott nemzeti küzdelem mai napjaiban kétszeres érdem, hogy rámutat Wesselényire, a jobbagység felszabadításának első uttorójára, a

sajtó szabadságnak pedig nemcsak előharcosára, hanem vértanujára is, mert ilyen törhetetlen elvhűségű, lángoló hazafiságu, jellemzilárd és bátor férfiakra van ma is szükségünk — jobban mint valaha!

Előfizetési árak helyben:

Egész évre	14	Kor.
Egy félévre	7	”
Egy negyed évre	3.60	”
Egy óra	1.20	”

Vidéken:

Egész évre	18	Kor.
Félévre	9	”
Egy negyed évre	4.50	”
Egy óra	1.50	”

egy szám ára 4 fillér.

Művészet.

A budapesti szabadságharc-szobor és Kossuth-szobor. Szombaton délelőtt ült össze a Szabadság-szobor és Kossuth-szobor pályázata ügyében kiküldött bizottság Halmos János polgármester elnökle alatt a városligeti Iparcsarnokban. A megalkulás után megválasztották a szűkebbkörű bíráló bizottságot (zsűri) és az előadókat, melynek eredménye a következő. A bizottságok közül a Kossuth Lajos-szobor bírálóbizottságának tagjai lettek:

Elnök: Halmos János. Elnök helyettes: Matuska Alajos. Tagok: A tanács részéről: Kossuth Ferenc, Kun Gyula; a fővárosi képzőművészeti bizottság részéről: dr. Bárczy István, Benczur Gyula, Pucher József (meghalt); a fővárosi középítési bizottság részéről: Eckermann Ede, Szabó József; az országos magyar képzőművészeti tanács részéről: Strobl Alajos, Zala György; az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat részéről: Dudits Andor, Lechner Ödön; a fővárosi közmunkák tanácsa részéről: Bakos János; a Magyar Képzőművészek Egyesülete részéről: Balló Ede, Zemplényi Tivadar; az Építőművészek Szövetsége részéről: Hauszmann Alajos; a Magyar Mérnök- és Építészegylet részéről: Fittler Kamill; a székesfőváros középítési igazgatója: Hauffel Adolf.

A bizottság kiküldte véleményes javaslat készítésére: Lechner Ödön, Zemplényi Tivadar és Hauszmann Alajos tagokat. Előadóul megválasztották: Strobl Alajost.

A Szabadságharc-szobor zsűrije így alakult meg:

Elnök: Halmos János. Elnök helyettes: Matuska Alajos. Tagok: a

szabadságharc-szobor bizottsága részéről: Kossuth Ferenc, Rákosi Jenő; a fővárosi képzőművészeti bizottság részéről: dr. Bárczy István, Benczur Gyula, Pucher József (megh.); a fővárosi középítési bizottság részéről: Hauszmann Alajos, Kauser János (lemondott); az országos magyar képzőművészeti tanács részéről: Strobl Alajos, Zala György; az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat részéről: Dudits Andor (lemondott), Lechner Ödön; a fővárosi közmunkák tanácsa részéről: Bakos János; a M. Képzőművészek Egyesülete részéről Feszty Á. Kann Gyula; az Építőművészek Szövetsége részéről: Quittner Zsigmond; a Magyar Mérnök- és Építészegylet részéről: Fittler Kamill; a a székesfőváros középítési igazgatója: Heuffel Adolf.

A bizottság az albizottságba kiküldte Lechner Ödön, Feszty Árpád és Quittner Zsigmond tagokat, előadóul megválasztotta Zala Györgyöt.

A megalakult bizottságok abban állapodtak meg, hogy az albizottság véleménye jelentését e hónap végén veszik tanulmányozás alá és arra az időre hívják meg a francia zsűritagokat.

Közgazdaság.

Pályázati hivatványok. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához legújabbán a következők érkeztek: M. kir. dohánygyövedéki központi igazgatóság: magyarországi dohánygyárak részére szükséges mintegy 378 ezer darab különböző nagyságu mogyorófa-abroncs szállításra V/2. M. á. v. igazgatóság; nagyváradi állomás villamos kivilágítási berendezésére. IV/26. M. kir. államépítészeti hivatal Dés: dési mentelep épületeinek helyreállítására 2039 kor. értékben április 12-iki határidővel. Ezen hirdatványok a kamara irodájában betekintethők.

Kitűnő udvari lakás kiadó Juliusra Monostori-ut 14. 2 szép szoba, konyha, előszoba, vízvezetékkel, kerttel, mely már most használható évi hér 220 frt.

Benzinmotorok, gőzcséplőkészletek, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben
és legjobb kivitelben

kaphatók

a Magyar Királyi Államvasutak gépgyárának
vezérigénységénél

Budapest, V., Váci-körút 32. szám. Képviselő: WESSEL LEO Kolozsvár.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

STOWASSER J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója

Budapest, II., Lánchíd-utca 5. szám.

Ajánlja saját gyárában készült, általánosan elismert különleges (specialitás) fa-, réz-, fuvó- és vonós hangszereit, czimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedűk 3-, 4-, 5-, 6- forinttól feljebb, a legjobb felszereléssel.

Hangfokozó gerenda mely által bármely hegedű vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer (biztos siker); hegedűbe javítással 4- frt.

Harmonikák, legjobb, erős, elpusztíthatatlan hangokkal, 250, 3-, 4-, 5- forinttól feljebb. Különleges acélhangú hangversenyharmonikák, saját minták

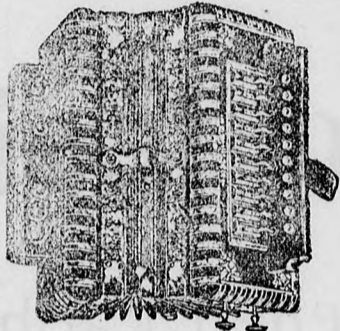
Zenekarok teljes felszerelése előnyös feltételek mellett, jutányos árban, elismert jó minőség, a hadsereg és a legtöbb katonai zenekaroknak szállítója vagyok.

Javítások az összes hangszereken, különleges szakszertű pontossággal, jutányos árban eszközölköttek.

Kezesség minden egyes hangszerezen.

TÁROGATÓ rózsafából, ujezüst billentyűvel és iskolával, 30- trttől feljebb.

Harmoniumok, világ-hírű legjobb gyártmány, 65- trttől feljebb.

Kivitel nagyban és kicsinyben:

Árjegyzék minden hangszerről kívánatra ingyen és hérm. küldetik.

„Kristály”

gőzmosó intézet

Telefon 500. KOLOZSVÁRT. Telefon 500.

A modern technika legújabb vívmányának megfelelő felszereléssel, tisztán víz és szappannal mos, vasal női és férfi fehérneműeket gyorsan a legsebbe kivitelben és előnyös árban.

Elvállal vegyileg tisztítani ural és női ruháneműeket, selyem és szövet keméket, kézimunkát, díszdarabokat stb. jutányos áráért.

Csipkefüggönyök 30 kr.-ért darabonként mosva és vasalva.

A ruhaneműek kívánatra díjmentesen elhozhatnak és viszont tiszta állapotban pontos időre hazaszállíttatnak.

A n. é. közönség kényelmére a belvárosban

LASKAI FERENCZ ÉS FIA

ágyneműek üzletében — Telefon 405.

(Kossuth Lajos és Tivoli-utca sarok) felvételi telepet létesített, hol ruhaátvételeket eszközölkönek.

A n. é. közönséget biztosítva kifogástalan munkáról és mindenben méltányos árákról, szives figyelmébe ajánlja a belvárosi felvételi telepet és számos megbízatást kér a

„Kristály” gőzmosó intézet.

Fehérnemű mosva és mangolva 10 kr. kgmonként.

A Z

„Erdélyi Általános

Takarék és Hitelszövetkezet”

KOLOZSVÁRT, Ferencz József-ut 2.

betétekért 5% kamatot fizet

s a további 1/2 %-ot kitevő betétkamatadót

is sajátjából fedezi.

Ujhelyi M. és Fia

könyvnyomdája

KOLOZSVÁRT,

Jókai-utca 15. szám.

Elkészítetnek mindennemű nyomtatványok a legújabb és legdiszesebb kiállításban jutányos árákon

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek

Telefon szám 379.

FIGYELEM!!

Wesselényi Miklós-utca 3 sz. alatt csak rövid ideig

a következő olcsó árak mellett kapható és pedig:

I. csoport.

a) Kalapárak!

- 1 férfi puha kalap 75 krtól 1 frt 50 krig.
- 1 férfi kemény kalap valódi angol 1.50—2 frtig.
- 1 férfi szalma kalap 47 krajczártól 1 frtig.
- 1 fiu kalap 33 krajczártól 97 krig.
- 1 fiu szalma kalap 19 krtól 58 krig.

b) Sapka-árak!

- 1 férfi sapka 37 krtól 73 krig.
- 1 fiu sapka 29 krtól 63 krig.
- 1 gyermek matróz sapka 23 krtól 57 krig.

II. csoport.

Czipő-árak.

- Férfi borjubőr hegymászó v. cugos 2.50—4 frtig.
- Férfi tükörbőr hegym. v. czugos 4.25—5 frtig.
- Férfi valódi Chewraux hegymászó vagy czugos 4 frt 50-től feljebb.
- Női borjubőr czugos 2.50—3 frtig.
- Női zergebőr czugos 2.30—4 frtig.
- Női zergebőr füzös v. gombos 3.30—4.50-ig.
- Női valódi Chewraux füzös v. gomb. 3.90—6-ig.
- Női barna zerge füzös v. gombos 3.30-tól felj.

- Gyermek sárga vagy fekete 1 frttól 1.80-ig.
- Gyermek zerge füzös v. gombos 1.25—2.50-ig.
- Leányka zerge füzös v. gombos 2 frttól 3 frtig.
- Leányka barna füzös v. gombos 2.10—3.50-ig.
- Női zerge regatta füzös v. gombos 2.50—3.50-ig.

III. csoport.

Férfi-divat.

- 1 férfi sima ing 75 krtól 99 krig.
- 1 férfi redős ing 90 krtól 1 frt 10-ig.
- 1 férfi szines ing 97 krtól 1 frt 50 krig.
- 1 pár kézelő fehér 5 rétü 19 krtól 27 krig.
- 1 pár kézelő szines 5 rétü 21 krtól 29 krig.
- 1 férfi gallér 5 rétü 13 kr.
- 1 nyakkendő 25 krtól 49 krig.

IV. csoport.

Szövött árak és ernyők.

- 1 pár férfi harisnya 19 krtól 47 krig.
- 1 pár női harisnya 14 krtól 56 krig.
- 1 pár gyermek harisnya 12 krtól 35 krig.
- 1 férfi esőernyő 74 krtól 1.98-ig.
- 1 női esőernyő 74 krtól 1.87-ig.
- 1 női napernyő 75 krtól 2.17-ig.

Wesselényi Miklós-utca 3 szám alatt.